

LBRIS

We know
books
Mirabela Gabriela Jitaru

Noaptea Sfântului Andrei

LETRAS
Promovăm autorii români

LBRIS

We know
books

Prima parte

Capitolul 1

Într-o odaie mică și îmbătrânită de vreme, un bărbat, nici prea tânăr, dar nici prea bătrân, stătea nemișcat cu capul între mâini. Gândurile îi zburau departe, iar în minte, nimic nu mai părea a fi la locul lui. Odaia era luminată vag de două lumânări mici, care de-abia își mai țineau vie plăpânda flacăară gălbuie. Un pat de o singură persoană era așezat într-un colț, iar un dulap destul de generos acoperea unul dintre zidurile mici ale încăperii. Masa și scaunul din lemn la care bărbatul stătea și își frământa gândurile păreau a fi vechi de când lumea, dar trainice și rezistente.

Ochii cei mici ai bărbatului se plimbau pe rând, când la foaia din fața lui, când la apusul roșiatic de pe fereastră. Treptat, prin minte încerca să-și găsească o frază de început, în care să cuprindă cam tot ceea ce văzuse noaptea trecută, dar oricât de mult s-ar fi străduit, nu reușea să o facă.

Câțiva pași grei se auziră pe scara din lemn a casei și treptat ei se apropiară de ușa odăii. Bărbatul își ridică privirea și așteptă tăcut să vadă cine îl deranjează atât de devreme. Câteva bătăi scurte îl treziră și mai bine din gândurile sale și curând o voce caldă se auzi de după ușă:

—Se poate, domnule Giselbert?

LIBRIS | weknow
Bărbatul se ridică repede în picioare și făcu grăbit câțiva pași până la ușă. O deschise iute și încercă să pară cât mai liniștit:

—Sigur că da, nană Ioană!

Și făcând femeii din fața lui un semn scurt din mână, privi cu atenție la tava din mâinile ei:

—Poftiți, vă rog!

Femeia, o bătrână mică de statură, dar plinuță, făcu pași și se opri în fața mesei mici de lângă fereastră. Așeză cu mare atenție tava printre zecile de foi împrăștiate în neștire și privi în grabă pe geamul cel mic al odăii. Nori mulți ca de zahăr treceau nestingheriți pe cerul parțial albastru, lăsând în urma lor o imagine aparte. Vocea caldă a bătrânii răsună brusc ca un clinchet de clopoțel în odaia întunecată:

—Poate că din noaptea acesta se vor liniști spiritele!

Și se întoarse ușor spre bărbatul din fața ei:

—Domnule Giselbert, știu că ceea ce ați văzut astă-noapte în cimitir v-a speriat groaznic, dar lucrurile acestea chiar există!

Bărbatul se așeză la masă și îi arătă grăbit bătrânei să facă la fel. Câteva clipe se uită fără nici un gând în minte la tava așezată pe masă și încercă să-și explice cât mai rațional ceea ce văzuse cu o noapte în urmă în acel mormânt. Femeia, văzându-l pierdut, luă de pe tavă o cană cu ceai cald și i-o așeză cu grijă în față:

—Luați o gură din el, așa poate vă mai reveniți cât de cât în fire!

Bărbatul inhală aburii încă fierbinți ai ceaiului de tei și gustă cu grijă câteva sorbituri mici din ceșcuță. Mirosul și gustul plăcut al licorii îl liniștiră pe loc și încercă să-și spună doar ca pentru dânsul: Dacă nu aș fi văzut totul cu ochii mei!

Și ridicându-și mirat privirea spre bătrâna din fața lui, de-abia îi putu rosti:

—Dar cum, Doamne, iartă-mă, e posibil așa ceva, nană?

Femeia îi așeză cu grijă și farfuria cu mâncare în față și imaginea plăcută a tocăniței cu ciuperci și carne de pui îi liniști și mai mult gândurile agitate. Biata bătrână ar fi vrut să-i spună mai multe tânărului abătut din fața ei, dar în timp ce oftă lung, zise doar câteva cuvinte amare:

—N-ar fi pentru prima dată la noi în sat! S-au mai auzit și în vechime astfel de cazuri.

Nana Ioana îl privi cum mănâncă cu poftă din tocănița ei caldă și prinse dintr-odată și mai mult curaj:

—Noi, cei din sat, nu ne mirăm deloc, dar tare mă întreb ce ai să scrii dumneata în rapoarte?

Bărbatul, în timp ce savura mâncarea cu o poftă aparte, o privi cu ochi mari și printre înghițituri de-abia îi putu vorbi:

—Nu știi nană... zău că nu știi!

Bătrâna se ridică cu greu de la masă și făcu câțiva pași spre ușă, oftând liniștită:

—Las' pe mâine! Cine știe, poate noaptea îți va fi un sfetnic bun.

Și, plecându-și ușor capul, îi spuse tristă:

—Noapte bună, domnule Karl Giselbert!

***

Bărbatul termină de mâncat și se ridică ușor de la masă, privind gânditor pe fereastră. Soarele apuse de ceva vreme și întunericul cuprinse degrabă întregul sat. Vântul se plimba nestingherit printre crengile pline ale copacilor, împrăștiind peste tot zăpada depusă printre ramurile mari și groase. Prin minte i se plimbau din nou amintirile nopții trecute și fără să vrea își aruncă ochii spre icoana din colțul odăii. Chipul cel cald al Maicii Domnului părea a-l privi cu blândețe și bărbatul își făcu speriat o cruce mare, așa cum învățase încă din copilărie, apoi își spuse cutremurându-se: Doamne, apără-mă și mă păzește de așa mare nenorocire!

Câteva clipe rămase tăcut la fereastră, privind speriat la întunericul de afară. Apoi, căută grăbit ceva printre foile așezate în neștire pe masă. Găsi între ele un caiet gros și îngălbenit bine de vreme și dădu degrabă la prima pagină citind cu voce calmă:

20 noiembrie 1725

Jurnal de călătorie,

Azi am fost chemat de urgență la cancelarie. Domnul comisar m-a invitat bucuros în biroul lui de la etaj și pentru câteva minute am discutat în liniște un subiect care la prima vedere m-a înspăimântat cumplit. Din informațiile sale, am fost înștiințat că într-o anumită zonă din Banatul de Munte au loc de ceva timp anumite ritualuri înfiorătoare de deshumare a morților. Locuitorii zonei spun că unii dintre cei decedați își părăsesc mormintele la lăsarea nopții și se întorc printre cei vii, băntuindu-i și îngrozindu-i de spaimă. Apoi, la primul cântat al cocoșilor se întorc în lăcașele lor de sub pământ. Domnul comisar m-a rugat insistent să fac o

scurtă vizită prin acele locuri, știind că o parte din strămoșii mei paterni provin din acele zone îndepărtate. Și așa este! Mama tatei, nana Mărioara, așa cum îi spuneau rudele și chiar eu în copilărie, era din satul Rudărie, situat la poalele munților Almăjului. Copil fiind, o bună parte din vreme mi-am petrecut-o acolo, în acel sat minunat, unde vara mă scăldam cu alți copii de vârsta mea în râul ce străbătea întreaga așezare de la un capăt la altul, iar iarna mă dădeam cu sania prin văile acelea, care în vremea copilăriei mele păreau a fi fără sfârșit. Limba mi-a fost tare dragă și am vorbit-o mult timp cu tatăl meu, chiar dacă nana Mărioara și toți cei din neamul ei s-au stins de mult. Domnul comisar știa destul de bine că eu cunosc locurile acelea și că portul, dar și vorba nu-mi erau deloc străine, chiar dacă a trecut de atunci atâta amar de ani. Acum, când nu mai am rude în viață din partea tatei, întorcându-mă în acele locuri, mi se par urâte, dar și pustii. Din păcate, nu am avut de ales și de voie, de nevoie, a trebuit să-mi fac bagajul și să plec la drum. Însăși împărăteasa Maria Teresa voia să citească personal un raport în care să-i descriu cât mai clar dacă în Banatul de Munte există obicei de deshumare a morților sau erau numai zvonuri mincinoase. Și după scurta discuție avută cu domnul comisar, mi-am făcut în grabă bagajele și dus am fost! Nu am avut de ales și a trebuit să-mi anunț familia, trimițându-i în grabă o scurtă telegramă în care să scriu doar atât:

„Plec urgent în ținuturile natale. Draga mea soție, nu-ți fă griji, până la nunta fiului nostru mă reîntorc în sânul familiei. Obligație de serviciu. Te țin la curent! Soțul tău iubit,

Karl Giselbert”.

Din păcate, atunci când am ajuns în sat, se înnoptase de-a binelea. Tot drumul ninsese cu fulgi mari și grei și frigul îmi pătrunsese bine în oase. Norocul meu a fost că la hanul din sat încă era lumina aprinsă, deși când trăsura oprise în fața clădirii trecuse de multă vreme de miezul nopții. Ușa hanului se deschise repede și dinăuntru ieși curioasă cu un felinar în mână o femeie micuță de statură, dar plinuță și foarte frumoasă. Printre fulgii mulți și mărunți ce cădeau peste tot în jur, vocea ei caldă răsună cu putere din ușă în frigul aspru de afară:

—Ați ajuns, în sfârșit, domnule Giselbert?

Menționez că înainte de a pleca din Viena am trimis o înștiințare gazdei mele, cum că voi sosi cât mai curând la destinație. Din păcate, vremea aspră a lui noiembrie nu mi-a permis să sosesc la vreme, așa că atunci când am coborât din trăsura eram aproape înghețat. Femeia a făcut grăbită câțiva pași prin omătul mare și cu greu m-a târât până înăuntru, unde m-a așezat iute lângă sobă.

O vreme am stat cuminte acolo, încercând să-mi revin cât mai iute în simțiri. Nana Ioana mi-a întins repede o cană cu vin fiert și parfumul lui, dar mai ales gustul m-au trezit ușor la viață. Femeia a așteptat cuminte la una dintre mese să îmi vin în fire și când a văzut că m-am ridicat și am venit lângă ea, a început să-mi vorbească:

—Domnule Giselbert, sunteți mai bine acum?

Încălzit bine de la vin, dar foarte obosit de la drumul lung, de-abia am putut vorbi:

—Trebuie musai să mă întind, nană!

La vorbele mele moleșite, ea se ridică în grabă de la masă și-mi spuse iute:

—Haide atunci să urcăm la etaj! Odaia dumitale e încălzită bine și pe sobă te așteaptă o cină caldă. Poți să mergi până acolo?

În câteva clipe am urcat cu ajutorul ei, bineînțeles, treptele ce duceau spre odaia mea. La prima vedere, etajul întunecat și luminat vag doar de o lampă cu gaz părea înghesuit și mic, cu uși îngrămădite una lângă alta, dar când femeia a deschis ușa odăii mele, priveliștea mi-a înlăturat pe loc toată amorțea din corp.

Deși micuță și simplă, cu mobilă din lemn, dar trecută prin vreme, aerul ei părea a fi destul de primitiv. Patul de o singură persoană mă ducea cu gândul că ar putea fi destul de confortabil, când nana Ioana m-a ajutat să mă întind pe el, iar parfumul plăcut și îmbătător al cărnaților prăjiți ce-i zărisem în treacăt pe marginea sobei mă vrăjiseră de-a binelea. Femeia m-a lăsat să mă odihnesc în liniște și a închis cu grijă ușa după ea, spunându-mi cu glas calm:

—Noapte bună, domnule Giselbert!

Deși un somn profund mă încerca, mirosul ispititor al cărnaților îmi tulbura mințile tot mai mult, și după ce am auzit pașii pierzându-se pe trepte, m-am ridicat în picioare și m-am îndreptat spre farfuria ce încă era caldă. O cană mare cu vin fiert ce mirosea atât de plăcut de-ți lua mințile mi-a făcut cu ochiul și uitând chiar să mă mai spăl pe mâini în lighenașul de lângă fereastră, am luat cu poftă o gură din licoarea fierbinte.

Gustul vinului roșu îmi îmbătă pe loc simțurile și parfumul lui de cuișoare mă purtase pe loc într-o altă lume. Pentru câteva clipe am uitat de ce venisem în acele ținuturi. Gândurile nu-mi stăteau

decât la cana cu vin și la cârnații de porc, lângă care erau așezate câteva felii de castraveți murati și bucăți de caș, proaspăt scoase de la borcan. Amintirea zilelor de iarnă, petrecute lângă nana Mărioara din copilărie, îmi umpluse dintr-odată inima de emoții și, fără să vreau, scăpasem câteva lacrimi în colțul ochilor.

Curând m-am întins în patul cel moale cu lenjerie albă ca spuma laptelui și am adormit buștean până a doua zi, când câteva bătăi scurte în ușa odăii m-au trezit brusc din dulcea mea visare.

***

O scrisoare sosise încă de dimineață la hanul unde trăsesem de câteva zile. Proprietăreasa mă sculă iute din somn cu câteva bubuituri bune în ușa odăii și, fără să mai apuc să iau ceva pe mine, i-am deschis în grabă. După ce mi-o întinse iute, nana Ioana mă privi cu ochii ei mari și-mi spuse cu voce caldă:

—Doriți să vă pregătesc ceva de mâncare?

Cu ochii în coala gălbuie din fața mea i-am răspuns din instinct, deși mintea nu-mi era decât la mica scrisoare:

—Sigur! Cobor imediat în sală, nană!

Am deschis repede plicul din mâna mea și am citit cu sufletul la gură cele câteva cuvinte ce erau scrise în grabă acolo:

„Dragă domnule Karl Giselbert,

În această dimineață mă simt mult mai bine. Când poți dumneata în timpul zilei, fii bun și fă-mi o vizită. Vreau neapărat să vorbim.

Cu mult respect, Valentin”

Deși nu mă așteptam ca miracolul să se întâmple atât de repede, cuvintele lui mi-au umplut inima cu bucurie și singurul lucru pe care îl doream să-l fac în acel moment era să mă îmbrac cât mai repede și să merg să văd miracolul cu ochii mei. Alte bătăi scurte în ușa odăii m-au făcut să mă trezesc brusc din gândurile mele, dar și să-mi pierd răbdarea. Am făcut nervos câțiva pași și am deschis din nou curios ușa din lemn a odăii. Nana Ioana avea de data aceasta o tavă în mână și cu vocea ei moale de-abia mi-a spus:

—M-am gândit că ar fi mult mai bine să luați micul dejun chiar aici. Câțiva trecători curioși au auzit din sat de ceea ce s-a întâmplat în cimitir acum două nopți și deodată sala hanului s-a umplut de oameni.

Am privit-o uimit și prin minte nu mi-a trecut în acele clipe nici un răspuns. Femeia a intrat și a așezat cu grijă tava pe masă, privind curioasă la scrisoarea ce o lăsasem acolo.

—Văd că tânărul se simte mult mai bine acum!

Am aprobat scurt din cap și cu ochii la bunătățile din farfuria albă i-am spus bucuros:

—După ce mănânc, merg să-i fac o vizită. Starea lui de ieri mi-a lăsat un gust amar!

Nana Ioana m-a privit cu chipul ei cald și dintr-odată privirea i s-a schimbat brusc, ca și cum un gând negru i-ar fi tulburat pe loc mintea. Pofta de mâncare îmi pieri iute și cu ochii la dânsa am așteptat cu sufletul la gură un răspuns pentru grija ei:

—Domnule Karl, trebuie să-ți spun musai ceva!

Recunosc că tonul vocii ei m-a speriat puțin, dar curiozitatea nu-mi dădea deloc pace:

—Ce anume, nană?

O priveam și vedeam destul de bine că bătrâna încerca să-și caute cu atenție cuvintele:

—Dar trebuie să rămână între noi! Altfel, panica va cuprinde din nou tot satul.

Luat prin surprindere de vorbele ei, de-abia mai puteam vorbi:

—La ce anume te referi, nană?

Femeia mă privi cu atenție, ca și cum încerca să mă pregătească pentru tot ceea ce urma să-mi spună:

—Dumneata, domnule Karl, nu ești de prin locurile astea și nu cunoști datinile noastre lăsate din strămoși.

Aici femeia avea perfectă dreptate. Nu cunoșteam nici obiceiurile și nici tradițiile foarte bine. Aveam doar câteva amintiri vagi despre masa de Paști sau de Crăciun cu bunica din partea tatălui, nana Mărioara, în rest, totul îmi era complet străin.

—O bună parte din bătrânii din sat știu prea bine că nu-i bine să-i dezgropi pe cei care nu și-au găsit odihna în lumea de dincolo.

Deși o auzeam destul de bine, trebuie să recunosc că nu-i înțelegeam vorbele aspre:

—Dar de ce, nană Ioană?

Își ridică iute unul dintre degete și-mi spuse ca și cum ar fi citat un verset din Biblie:

—Dacă ea nu a luat din neamuri până la nouă zile, după aceea ia din ăia care au dezgropat-o!

Cuvintele ei mi-au înghețat pe loc sângele în vene și o moleșeală mă cuprinsese brusc, de parcă tot ceea ce auzisem părea a fi dintr-un basm pentru copii!

—Nu se poate, nană!

Văzându-mă atât de speriat, femeia îmi luă mâinile într-ale ei și căldura lor îmi dădu o stare de bine:

—Nu trebuia să mergi cu ei la groapă în noaptea Sfântului Andrei!

Panica mă cuprinse și mai tare și dintr-odată parcă simțeam că nu mai aveam aer:

—Dar trebuia să o fac! Altfel ce aș fi scris în rapoarte?

Bătrâna mă privi cu ochi mari și cuvintele ei mă înspăimântară și mai tare:

—Lumea-i bătrână, dragul meu Karl! Și știe...

Cu o ultimă forțare, de-abia i-am putut vorbi:

—Ce anume, nană? Ce știe?

—Cu strigoii nu e bine să te joci. Și mai ales cu strigoaicele. Trebuia să o lăsați în pace!

Panica puse bine stăpânire pe mine, dar furia mă făcuse să-i răspund pe neașteptate:

—Dar Valentin? Toată lumea a văzut cum se stinge de la o zi la alta ca flacăra unei lumânări aprinse!

Bătrâna nu părea deloc afectată de soarta bietului băiat, ba dimpotrivă, părea cât se poate de supărată pe dânsul:

—Ei și... mai bine să moară unul decât cinci bărbați în putere! Dacă asta a fost dorința ei.

Gândurile mi-au zburat la cal și cu un zâmbet larg pe față i-am răspuns în silă: